

N. 4

MAXIMUS
è
MINIMIS
Sanctissimus
PRÆSUL
SALESIUS

De
Tertio Minimorum Ordine

Inter
Turbulentas hæresum tempestates
Ad clavum Genevensis Ecclesiæ sedens

FORTUNATISSIMUS
ARCHI-THALASSUS,
Annuò celebratus panegyricò,

In Ecclesia Salvatoris, Urbe Veteri, apud Ad-
modum RR. PP. Ordinis Minimorum,

S. FRANCISCI de PAULA,

Coram

Auditorio Academico, Die 29. Januarii, Annò M. D. CC. XXVIII.
à

P. DOMINICO CASSIUS

Societatis JESU Religioso.

VETERO-PRAGÆ, Typis Universitatis Carolo-Ferdinandæ,
in Collegio Societatis JESU ad S. Clementem.

HONORI
&
VENERATIONI

REVEREN

DISSIMI,

Illustris

simi,

& *Excel*

lentissimi

DOMINI

DOMINI

GUNDACCARI

POPPONIS

S.R.I. COMITIS DE DIETRICHSTEIN,

LIBERI BARONIS

In Hollenburg & Funckenstein,

Hæreditarii Supremi in Styria Venationum Præfecti,

& Hæreditarii in Carinthia Pocillatoris, Inclyti Ordinis Equestris

Sancti Joannis Hierosolymitani per Bohemiam, Moraviam, Sile-

siam, Poloniam, Carinthiam, Styriam, Tyrolim,

& Austriam

GRAND-PRIORIS,

Commendatoris in Kleinöels, Fürstenfeld & Melling,

Domini in Strakonitz, Oberliebich, Varvaschau, & Przeznioves,

Sac. Cæs. Regiæq; Cathol. Maj. Intimi Actualis Consilarii, Came-

rarii, Regii Locumtenentis, nec non Majoris Judicii Provincialis

in Regno Bohemiæ Assessoris,

DOMINI DOMINI

MECÆNATIS Gratiosissimi.

REVERENDISSIME,
ILLUSTRISSE,
&
EXCELLENTISSE
DOMINE DOMINE
MECÆNAS
Gratiosissime.

Uorsum minima, nisi ad Maximum?

*Quorsum Oliva, nisi ad Invictum Heroem? Te Te
Reverendissime, Illustrissime, & Excellentissime
DOMINE DOMINE* fœcundus oleâ Paula-
norum Conventus Gloriosum pacis publicæ Conser-

vatorem respicit; Te Te FF. Minimi suspicimus per Bohemiam, Mo-
ravian, Silesiam, Poloniam, Carinthiam, Styriam, Tyrolim, & Austriam
Dignissimum GRAND-PRIOREM. Majorem à Majoribus
Tuis non intuemur: Hi enim solùm annis erant Majores, non meritis.
Obruunt illi, fateor, omnem grandia loquentem facundiam, à rerum
laudandarum mole enunciati in fastis, scripti in tabulis, sculpti in mo-
numentis, celebrati in historiis; sed renuis Eorum grandescere Lau-
dibus: Ipse Tibi Laudis immensum es Themā. Huic impares The-
mati Te reverenti potiùs taciturnitate venerāmur, quàm ut eos imi-
temur Encomiastas, qui sublimibus tibi famulantes conceptibus, nescio
quibus in montibus hospitari videntur, cùm interim infra Te pu-
milioes repere panegyres confiteantur. O Grandis Anime! Pro-

ceræ licet fuerint Pyramides magnanimis condignæ gestis, Alcibiadis, Macedonis, aliorumque grandium bajulæ Nominum; earum tamen magnitudini cedere poteris: si Olympus cesserit myricæ. Magnitudo Tua quanta sit, dictu propè impossibile: qualis sit, Nomen Tuum exhibet Lucidissimum. At parum Tibi erat rutilantium fulgore lapidum clarere: ipsa Solis luce fulgere voluisti. Et sanè luges Sole serenior tot Præfæctus terrarum partibus; ipsi Augustæ Austriadum Aquilæ consiliis affulges. Tum vel maximè Phœbæam diffudisti lucem, cum propugnandæ Religionis Romanæ zelò accensus Lunam Tibi subjecisti Ottomanicam; cum Melitensis Bellonæ adhuc Discipulus pro vasto maris campo eam impugnasti, debellasti, detriumphasti. Hæc tam effusa Lux (cui insufficiens quæ latè patet Orbis) quòd Cynosuræ locò nobis affulgeat, dum Maximo de Minimis SALESIO maximum Ecclesiæ Genevensis Navigium Gubernanti panegyricè adnavigamus: id permultum Tuis debemus Gratiis Mecænas Gratosissime. Stimulo Tibi fuerit receptum Stagiritæ effatum: Contraria penès se posita magis elucescunt: hinc Minimis ades Maximus, ut ampliùs fortè elucescas. Ades & quidem continuè in Gentilitiis Scutis: quæ quia ob oculos nostros jugiter versantur in adytis domesticis, jube sunt Tuarum Gratiarum pignus, & nostræ observantiæ monumentum. Dum nos itaque, Reverendissime, Illustrissime, & Excellentissime DOMINE DOMINE, Tua dignaris Luce, Tuis foves Gratiis: gratus se Tibi devovet

Reverendissimæ & Illustrissimæ Excellentiæ

Devotissimus
 Conventus Sacri Ordinis Mi-
 nimorum S. Francisci de Paula,
 Pragæ ad S. Salvatorem.

ORATIO.

Avente Cælo, placido Neptuno, tranquillo Oceano

Provebimur portu, terraque urbésque recedunt.

Virgil. l. 3.
Æneid.

Valete littora! vestro consortio tantisper dilabimur; ubi maritimum iter fortunatè confecerimus, ad vos postliminio cursum reflectemus. Valete colles, valete montes! ac nos inter aquarum discrimina fluctuatu-
ros, erecto vertice, è longinquo aspici-
te, & adjecto faustæ navigationis voto, amicè adjuvate. Et

jam absconduntur campestria, littora disparent, montium summa decre-
scunt, terra omnis fugit, nihilque obicitur obtutui, nisi *undique & undi-* L. 3. Æneid.
que pontus.

Ecce enim dum sollicita investigatione occupor in deprædican-
do Salesio, inopina translatione deprehendo me constitutum in Salo.
Non succenseo tamen forti meæ; nec ex flumine eloquentiæ me in mare
abreptum esse indignè fero: pars enim felicitatis est, obscuriora illustribus
permutare. Porro mare hoc mare magnum est; vester nimirum, Religio-
sissimi Patres, Ordo sacerrimus; in quo dum, scrutatore oculo investigo Sa-
lesium, & Illum, & omnia vestra reperio grandia: quantumvis Vobis libeat
huic Magnitudini Minimorum titulum demissè prætere. Magna, & in
maris modum effusa, est Vestra Virtus, ac Sanctimonia, quam idoneis vocibus
describere tam mihi est arduum, quàm difficile est definitos mari terminos
præscribere. Iterum maris instar profusa est vestra Charitas in proximos,
quorum commodis, prosperitati, salutis velificare soletis solertissimè. In
re literaria (illa imprimis sacratione) diffusa, & tantum non infusa est ve-
stra Scientia; quæ humana, Divinæque felici speculatione assequitur. Pau-
cis ut dicam, mare magnum est tota Religio, quæ in eam latitudinem à Mi-
nimo se transfudit per orbem, ut inter denas tres Provincias, & Conventus
supra quadringentos quadraginta septem se se dilatârit. Non descendo ad ea
singillatim enumeranda, quæ pro Ecclesiæ Sanctæ emolumento ac incremen-
to agitis solertissimè: hoc enim velle complecti perinde esset, ac maris am-
plitu-

plitudinem in fossulam conari constringere : id assevero : Vestrum est Delphicas erudire cortinas, Sibyllarum aperire sacraria, Vigiles Cleanthis Lampades indeficiente nutrire oleo, sacros pro exedris stare Tullios, Christianæ Veritatis indefessos desudare Magistros, ac Duces Theologos ; vestro conamine Schismaticorum frangitur contumacia, Gentilium humiliatur superbia, Barbarorum cicuratur inhumanitas, debellatur impietas, detriumphantur hæreseos antesignani. Non sunt hæc blandientis Orationis popismata AA. suò quisque honorandi titulò ; an enim Minimam hanc Religionem tanti fecissent summa Ecclesiæ Capita, nisi Minimi summa sanctitatis & sapientix pretia maximi æstimassent ? an in aulis Principum familiarem reperissent incolatum, nisi prius sapientix domum habitassent ? Ità nempe cum exploratam haberet Eorundem sanctitatem summa in terris Sanctitas, probatamque suspiceret sapientiam sapientissimum Universi Caput ; tum enim verò facerrimum sapientissimumque Ordinem commendavit verbis, instruxit privilegiis, ornavit gratiis, extulit encomiis. Nimis procul me abripuit æstus maris magni, ut universim in omnes diffunderetur Oratio, cum in uno Salesio satis superque habeat, quod admiretur. Ergo nè cum fluctibus huc illuc incerta jactetur dictio, Salesium ad clavum confidentem, & dexteritate præcipua Ecclesiæ Genevensis Navigium moderantem compendiosè descriptum eo. Ut nè verò medio in mari hæreat aqua peroranti, Vos Religiosissimi PP. atque etiam Vos AA. titulis suis condecorandi, Gratioso Favore vestro adeste, & phaselum per maris ambigua promovete.

Phocyl.

Nobilibus egressus incunabulis bellissimus pusio Franciscus, primis omnium charissimis Progenitoribus suis manifestum fecit : se pusillum ad maxima progenitum. Videbant namque felicissimi hac sobole Parentes in prætexta virorum togam, legebant in compendio annorum uberrimas senum laudes : eapropter magni consilii vir, qui Minimum ad maxima genuit Salesium, ex arena cepit consilium ; utque literarium subiret ludum Franciscus, providè non minùs quàm sapienter constituit. Et verò gaudiò gestire erat, novellum literariæ palæstræ videre incolam ; Virum profectò asseruisses, nisi floridior vultus ætatem prodidisset : adeò morum gravitate naturæ opprimebat levitatem. Majorem semper navavit operam percipiendo Discipulus Magistro, quàm instituendo Magister Discipulo. Regere tum doctus, cum sapere didicit : nam *Civitates sapientia & naves gubernat*. Scilicet jam tum præludebat certissimo omine, quod suo portendebat nomine, Salesius ad Salum natus : & ut ad maxima quæque advolaret oculis, suspensis velorum alis inexhausta scientiarum æquora pervolavit. Metire oculò, si potes, immensum illud pelagus, in quod Scientiæ humanæ Divinæque refunduntur : in hoc Apollineæ saliunt undæ, Tulliani ingrediuntur fluvii, Aristotelici in gyrum aguntur Mæandri, Justiniana denique ac Theosophica volumina vastiora quasi flumina devolvuntur. In hoc tam vasto pelago felix navigavit Palinurus Franciscus : nam antequam tres decurreret Olympiades Saturnus ; jam Salesius tam latè effusas scientiarum aquas facilis ingenii sui liburnicâ percurrit ; & omnino totum emensurus erat, nisi in portu pati contigisset naufragium. Papæ ! Salesius naufragatur ? Siccine tantorum prænuncia prodigiorum spes turpi famentis æquoris tumuletur ingluvie ? deplorandam fortem ! infelix naufragium ! imò verò ter felix naufragium AA. Salesius acerrimus veri indagator, ut profundè doctus evaderet, immergitur scientiarum abyssò ; sed ut felicius emer-

emergat. Emergit doctis non tantum tinctus aquis, sed iisdem penitissimè imbutus. Indè ad fortunatas appellit insulas; cui fortuna ultro obvia tributarias porrigit laureas, Epomide vestit Philosophum, Jurisconsultum Galerò instruit, palliò Theologum insignit. Tantis insignem ornamentis exquisito verborum apparatu adornare haud opus habet Oratio mea: Silet; in Minimo maximam reveretur sapientiam, in sapientia felicem Genevensis Ecclesiæ gubernationem præstat. Quiescit interea suaves inter Nympharum choros Franciscus, & in tractandis scientiis præostendit, qualis futurus esset in gubernandis conscientiis. Illo quiescente alarum instructus remigiò iter accelerat præpes Mercurius; natale Francisci solum, tum ipsam Urbium Dominam, ingeniorum, artium, & virtutum Matrem Romam ingressus, gloriosum Salesii nomen divulgat. Exultante patria non cunctantur gravissimi Patriæ Patres; & in sapientissimo consulari confessu digna Francisco parant subsellia: verum liberaliorum dispensatrix præmiorum Roma de Salò ad Salum invitat, quò ad clavum Genevensis Ecclesiæ sedeat secundus. Apicem illum exaggeratæ fortunæ, Dignitatem, inquam, Genevensis Præposituræ, præter suum votum obtinet humilis Salesius; quo quidem in munere quantum suspexerunt unum omnes, tantum se se despexit Ipse. Minimus in oculis suis, maximum jam tum contulit commodum Ecclesiæ Genevensi; partitus enim cum Episcopo curam gubernaculi, summè adnissus est, omnes in salutis portum devehere. *Ex par-* Dec. 3. L. 7.
vis, Livio teste, sæpe magnarum momenta rerum pendent. A parvitate Salesiana quanta dependebat felicitas! Salus animarum penè innumerarum, fidei orthodoxæ in medio hæreseon conservatio, errorum à fide reductio, Ecclesiæ universalis splendor, & particularis Genevæ gubernatio.

At enim quibus in munere suo provehitur auspiciis? planè ut evenire solet plerisque omnibus liquido maris elemento commissis: per Sirenium illicia, per tempestatum timores.

Quid enim aliud sunt hæreticorum dogmata; quàm blanda illa monstra; quàm illecebrosæ pestes; quas ingeniosi Poëtæ in Sirenibus fabularum pigmentis adumbraverunt? Illæ, illæ ut veterem illum ternarium numerò superant, ità præ Sirenibus incantandi vi pol-
lent; atque etiam ingentes quantumvis triremes, Regias intelligo mentes, periculoso ambitu circumveniunt, placentis vitii illecebris à recto tramite in transversum divertunt, in scopulos devehunt, aut in breviam impingunt.

Tanta est vis in singulis, ut sopire blanditiis vigilem etiam animum, & in dolosum salutis naufragium quadam veluti vi magnetica attrahere valeant. Infelix erat Geneva, quòd media hisce innatabat illecebris; felix, quòd sagaciore Ulyssæ, Minimò regeretur Salesiò.

Nec blanditiarum Ille Sirenes audiit, nec persecutionum expavit turbines, *nec tri-* Horat. l. 1.
stes Hyadas, nec rabiem Noti; Quòdque peritis proprium naviculariis, ut *carina* 3.
nubibus assueti ventos ultro provocent, imbres ferant, cum aère nudo & Jove commercium contrahant, mare minimè reformident, mortem ipsam non extimescant; Salesius pariformiter perturbatricem animorum, tranquillitatis pestem, turbarum, cædium, parricidiorum originem, perniciosam exagitabat hæresim, castigabat effrænem ponti licentiam, impios hæresiarcharum dolos palàm impugnabat.

Sic exagitatum *indignabatur* Virgil. Gea
magnis stridoribus aquor; & tam animosi atque providi Gubernatoris impatiens org. 2.
hæresis clavum infringere meditabatur. Decumanos ciere cœpit fluctus, plebem concitavit hæretica rabies; jamque de medio tollendus erat Salesius,

nisi immortale Sapientis regimen caelesti solidatum robore omnem audacis æquoris vim refringere valuisset, & lyncea in prævertendis machinationibus perspicacitas Franciscum servasset; ipsa Superum providentia servando Salesio excubante. Timere quidem poterat tot inter discrimina fluctuans Salesius; at Omnipotentis Dexteræ tutelâ Magnanimus erexit spiritum, & nihil non egit, quod æstuentes hæreseos procellas reprimeret, irritaret, iterumque audaces retunderet & propulsaret. Indè hæresis tot agitata furoris æstibus, quid consilii caperet, nescia, arma prehendit, & omni immanitate crudeliores emisit sicarios, qui in unum irruerent Franciscum. Et si uspiam alibi, hic certè in periculo sita poterat videri Salesianæ gubernationis prosperitas: sive enim armorum spectes apparatus, sive prædonum in eas computum, certum fatalis interitus luctum omnia loquebantur. Irruit proinde in Salesium ferus satelles; Salesius solâ faciei gratiâ, comi humilique mansuetudine, id est, minimo labore magnam sicariorum rabiem tam industriè mitigavit, ut hæreticus furor, velut artificio Prorætæ enervata procella, inanis dissiparetur. Scit nempe humilis virtus tam dextre explicare se periculis, ut ibi capiat, ubi captam putabat hostis: ibi laureas carpat, ubi taxos parabat ille. Quodque mirè magis, in medio aquarum æstu laureas metit immarcescibiles. O laureas (Salesio acclamet Suada) nullis unquam temporum injuriis vigorem amissuras! O Victorem æternis dignissimum triumphis! O Triumphantem de hostili æquore minimum Genevensis Ecclesiæ Gubernatorem! Optabat Genève Christianitas, possessa saltè, tuâ retinere operâ: Tu interim dum amissa recuperas, vota omnium supergressus ostendis Te plura posse, quàm omnes alii optare. Fecisti Salesi, quod plures alii non sunt ausi; perfecisti sub initium navigationis tuæ; cui perficiendo hecatomben annorum sacrassent alii. Gloriosius perfecisti: quia in summis temporum injuriis difficilem operam facili eventu impendisti. Te Authore gemuit hæresis suis frustrata voris: & quas furor elicit lacrymas, iis fortunata Genève ratis ad ampliorem gloriam propellebatur. At at, quid non audeat insanus furor? exarmatâ sicariorum catervâ, scelestos animat improborum duces, qui incondita garrulitate sua, elinguem convincant Salesium. Doctæ proinde concutiunt capita præclari, ut ajunt, rudium Magistri; verbis dimicandum, controversiam cum Salesio ineundam decernunt. Conferunt eam in rem rationes; id, quod probandum, acutè circumscripta conclusionem conficiunt, tum ab adversario in medium subtiliter afferenda præconciunt, à docendi facilitate, interpretandi solertia, disputandi vi commendatissimi scilicet & nominatissimi Doctores. Unus (itâ in ignorantia confesso ferunt sententiam) unus elinguetur Salesius, elinguis in sicco hæreat; hærente illo Genève pariter hærebit cymba, felicemque abruptet cursum ultra non progressura. Quid ad hæc Salesius, minimus ille Franciscus? unusne tot ministellorum superet contentionem? Superavit sanè: minoris enim momenti erat Viro Illuminatissimo numerosam heluonum turbam verbò, quàm Soli orienti tot hamarum exercitum, radiò fugare. Certus etiam, si humanæ sapientiæ destitueretur aquis Salesius, caelestes pluribus diluviis suppetere cataractas, monito obaudiit Evangelico: haud sollicitus quid loqueretur, ultro invitabat eos, qui ex officinis & tabernis non tanquam ex equo Trojano, sed velut ex Apollinis Delphici specu fastuoso gradiebantur pede, & credulæ plebis mentes falsis opinio-

nibus

nibus & turpissimis erroribus opplebant. Quia verò sceleratorum coryphæi, fraudum artifices, vitiorum gurgites, inexhaustam scientiarum abyssum præsenferant; suo Cerere tumido timebant ingenio, & quâ inanibus excusationum fucis dementabant populum, quâ privatis precibus dehortabantur Salesium: nè publicos impiæ doctrinæ propugnatores in arenam postuleret. Aquam proinde in mortario tundeat, dum ista furor cudit consilia; hoc unum operæ suæ tulit pretium: quòd spissas ignorantix tenebras palpare coacti cæci cæcorum asseclæ, in arena suam hæsitare navem certissimi, ad cymbam altissimis immersam undis confugerint, uno latissimi gubernatore, Minimo Salesio. Ità Franciscus clavo intentus extra arenam triumphavit Victor, sinè bello pacificam prosequetur navigationem. Unus tamen aliquis, de his, qui in pestilentix cathedra resederant, Æoli adinstar populares trahens auras, audebat temerario inanis scientix turbine clavum Genevæ impetere, doctrinam Romano-Catholicam impugnare: at vanus erat Æoli fremitus, perniciosâ contumaci hæresi, ministello tamen salutaris cum Salesio disceptatio: qui enim contendebat faustè progredientis, quia rectè credentis Genevensis Navigii clavum infringere; ille non modò refringi, sed penitus confringi suam hæreseos contumaciam lætabatur. Nihili faciens eas, quas dare oportuerat pœnas, profuso in fidei gratiam sanguine tristes ab hæreseos tenebris rubricavit aquas, quò lætius Genevæ cymba veheretur; impudens verò hæresis de impietate sua ad ruborem verecundaretur. O invicta Salesii gubernatio! Felix Genevæ cursus! At verò taceat humilis Suada: insultatus perorat Præco, felicissimæ applaudit gubernationi, & ovantibus Gubernatorem effert encomiis Genevensis Antistes. Ipse Archi-Thalassus Supremus ad clavum Universæ residens Ecclesiæ Rector, & Præses Sanctissimus, omni quorumlibet Oratorum Dignitate Major, Breve Apostolicum expedit ad Salesium: in quo maximi favoris significatione ad tripudia animat Salesium; eò quòd Genevensis Ecclesiæ navem secundissimo cursu gubernet. Insignem simul avitæ Religionis Orthodoxæ hostem archi-ministram Genevensis hæreseos, Theodorum Beza indigitat: quem, à recto tramite devium, ad salutis flectat semitam peritissimus animorum Moderator. Morem gessit Summo Pontifici Minimus Salesius; & licèt perspicaci mentis oculò periculosam anteverteret tempestatem, contra pavidum tamen multorum consilium, bene ominante Summi Rectoris imperio, animante Cœlitum favore, ad rabiosam stomachantis heterodoxiæ voraginem, sibi uni accerrimo inspectatori insidiantem, impavidè appulit: Circumvenit tacitò primùm, ac expertò gubernaculò vitiorum gurgitem, omnis tumultus cohibuit originem, hæreticorum puta alpha & caput Theodorum; qui nè seditiosæ hæresis provocaret procellas, suavi plùs quàm humanæ affabilitatis vinculò est devinctus. Quousque Theodore (ità ad illum amicissimè Salesius) in incerto vagari libet? aspiciamus cœlum, ut cursus nostri Directorem: auscultemus Ecclesiæ, ut infallibili veritatis Magistræ: submittamus vela agnitæ veritati. Non invito igitur Beza in hæreticos invehebatur errores Salesius, sed eousque, quousque hæresim à turpibus licuit erroribus vindicare. Ut primùm imparem se refutandis rationum momentis Beza reperit, subito irarum fluctus moveri, suavi comitatis vinculò ruptò, cœpère. Novo iterum mansuetudinis genere Theodorum sibi Salesius devinxit, secu-

dò domi suæ hospes à Beza desideratus. Adeò Salesius quidquid egit, nihil actum egit; fluctus saltè cohobuit, licèt superstitem, Genevensi Ecclesiæ periculosum adhuc scopulum hæreticâ pertinaciâ saxum doleret Theodorum. Noverat quidem sapiens Gubernator scopulorum scitè devitare offendicula, in id tamen conferendam censuit operam, ut hæreticorum duritiem vel emolliret, vel amoliretur. Ea de causâ enchiridion evulgavit, quod firma Orthodoxæ Veritatis vehementiâ corda hæreticorum contrivit, ipsas pravitatis hæreticæ columnas reliquis acciduis scopulis prostravit, iterumque in firmos Ecclesiæ colossos erexit.

Hoc calamitoso hæreticis casu non poterant non commoveri caliginosæ hæreseos aquæ; ecce tibi *clauso sit gurgite murmur*. Inhorrescit & intumescit procellosum plebis mare, decumani surgunt irarum fluctus, prærupti volvuntur minarum, quasi aquarum montes,

Virgil. Æ.
neid. 1.

à sedibus imis

Unà Eurusque Notusque ruunt, crebèrque procellis Africus,

Alius scilicet ex alio verbi minister; miscentur arenæ, omnia turbinibus sunt confusa, jamque citatis in pugnam ventis gravissima oritur tempestas: cum seditionem spirat exacerbata hæresis, excandescit in spumas, attollit ad horripilationem algosum crinem, glaucissimos exporrigit oculos, arenosam levat frontem, flet præ dolore, fulgurat præ rabie, ardet & pallet, nives ex Caucaaso cum flammis ex Vesuvio confundit. Hæc maris facies, hæc facies heterodoxiæ. Nec satis: terribili sonitu latera feriuntur navigii, hinc dorso surrectum, indè in altum deprimitur, præsentem intentant omnia mortem.

x. Offic.

Quid tunc Salesius? quod in Gubernatore requisivit Tullius: *Gubernator sit prudens, justus, fortis*, hoc videre fuit in Salesio: prudentiâ fregit impetum, justitiâ tenuit cursum, fortitudine superavit inimicum. Poterat sanè tot exagitata periculis fidelium Genevensium Prætoria sibi meritò timere: sed quòd peritissimus Gubernator Salesius ipsa in periculis erat securitas, generosa audaces pessumdabat procellas. Haud opus habuit vanò Xerxis votò, ut præliantes catenarentur fluctus, ligarentur vinculis procellæ; Minimus enim Salesius hæreditariò Christi imperiò ventis dominabatur & mari, seditiosam tempestatem sedato composuit vultu, aquarum æstus suavi demulsit facundiâ, & graves torvæ hæresis nubes placida fronte serenavit. O felix Genevæ navigatio!

Virgil. Æ.
neid. 1.

Jamque rubescebat radiis mare, & æthere ab alto,

Virgil. Æ.
neid. 7.

Aurora in roseis fulgebat lutea bigis;

Neptunus ventis implebat vela secundis:

Minimus Salesius Genevensem Ecclesiam felicissimè provexit & gubernavit. Nova uberrimi materies gaudii, Summo in terris Christi Vicario erat tam prosper Genevæ cursus; novarum erat Laudum thema, quas Summus in terris Princeps Minimo perscripsit Francisco. Franciscus ut concepta ampliaret solatia, ad Bezam revertitur, qui instar tantaleæ arboris avidam sui prius elusit famem. Tenuit quidem convictum Bezam inevitabilis Veritas, nam rationum momenta effugere non licuit; cessit mercedis fructum Salesio; ast proprio conversionis fructu destituta infelix arbor sterit aliquamdiu in vita, propediem succidenda, igni avernali in pabulum, veritati refractariis in metum. Nihil tamen obstinata mens felicissimæ derogavit gubernationi Salesii: triumphabat nihilominus laureata Genevæ navis, gaudiis affluebat copiosissimis, quòd talem, ac tantum nacta esset

esset Gubernatorem. His Genevensium tripudiis velificavit, qui primo in clavum Genevæ jure pollebat Antistes ; eadem secum sede, eadem veluti palmâ clavum deinceps regeret Salesius, supplicante urgebat imperiò. At Minimus Salesius sublimes velis remisque fugiens honorum titulos, Munificentissimi Præsulis, grata simul totius Genevæ vota eoque humilis fluctuantia reliquit, donec consulta meliori diphtherâ non obnitendum votis cognosset. Tum enim verò & Coadjutoris Episcopalis munere functus, & subinde supremus Genevæ Rector clavum prehendit.

E portu solvere deberet Oratio, dum Salesius navigationem orditur Genevæ Antistes : ast benevolentia vela contrahere mihi videmini Benevolentissimi AA. atque ad portum evocare Oratorem. Unde perplectitur Suada mea, iterumque Gratioſo conspectu Vestro sibi restituitur ; fessis obstricta auribus oculorum gratiam lucratur. Spectate amabò, AA. Spectatissimi, ad clavum Genevæ oculatissimum Præsidem, centoculum verius asseruerim Argum ; hoc uno imparem Argò : quòd ille blandiente syringis incantatione à Mercurio malè sopitus indormierit ; Hic nunquam ullis, seu syringis, seu sirenum blanditiis in somnum sibi, aut Genevensi perniciosum rati induci posset. Postquam turbulenti hæreseos Aquilones, & Boreæ suas posuere minas ; fridentibus Evro Notòque suaves succedunt, *Virgil. Æneid. 5.* & *vela secundi intendunt Zephyri*, tumida placant æquora, navigantem afflant lembum, & tranquillo mari sedentem ad clavum Antistitem placidissime propellunt. Supersites quidem perplexæ Aularum, Abbatiarum, Capitulorumque æstuabant adhuc procellæ ; sed Salesius, dum prodigioso Sapientia, Sanctitatisque gubernaculo eas aggreditur, diffidia componit, lapsas erigit disciplinas ; secundissimo tandem vento faustos Genevæ prosequitur progressus. Cum felicem subinde jact anchoram, & sacris pro pulpitis Eloquentissimus stat Orator, tam suavi demulcet, tam robusta oratione commoveret ut gravitate rerum, verborum suavitate, Argumentorum vi, seu specie concitatos animos, in quam ipse velit partem, sapienti flectat moderamine Optatissimus Clavi Rector, Qui sacer pro frequenti concione Orator. Et si quando, tum vel maxime afflicta gaudebant corda, Franciscum assidere clavo : cum ad sacrum poenitentia tribunal continuus sederet, non tam Judex, quam Pater Amantissimus. Ea enim arte inferebat, ea dulcedine instillabat lacrymas, dolorem delictorum, & sui odia, ut solutis poenitentium lacrymarum profluvii ipsa inter æstuaria deliciaretur Genevæ Cymba. Vidimus Salesium longè dignissimum Genevæ Præsidem ; felicem consideravimus Navigii cursum, superest, ut ipsam contemplemur cymbam, penitusque inspiciamus. Nolim piraticum illam æstimes myoparonem : nam nullis inhiavit prædis, nisi quas orco præreptas, è fidei naufragio, hæreseosque charybdi collectas, ad securum Ecclesiæ portum revexit ; quas in numerum si referas : septuaginta duo millia exaquabis. Conspecta jam navis facie, video Vos AA & Spectatores Honorandissimi conspiciendorum mercium desiderio non mediocri teneri. Bene habet ! quidquid vel raritate eximium, vel æstimatione pretiosum, per Mare per Terras currens optasset Mercator, ab extremis postulasset Indis, id ea, cujus laudibus velificamur, Navi caelestis complexus est Negotiator margaritas quærens Salesius. Quid enim ? avaris requiritis votis gemmarum pretium ? reperietis isthic gemmam pretiosissimam, in Religionis virtute repræsentatam, quam ex colore cæruleo (nam cæli est filia) licet, si libet dicere,

Hyacinthum. Religionem inquam reperietis, quæ ordinem, sub titulo Visitantis Virginis sanctissimè instituit; paracias triginta quinque restituit; innumera alia Divini Honoris monimenta posteritati æstimanda transcripsit. Auri amabili specie oblectare vultis Oculorum aciem? en aurum obryzum, aurum optimum, charitatis in Deum & proximum inflammata. Aureas videbatur Pactolus in liberalissimum Salesii sinum arenas effudisse; quæ iis uberrimè affluerant: quos novercale odium fortunæ inter mendicabula recensebat. His igitur mercibus, hoc tenore cursus navigationem absolvit Salesius, & persoluto naturæ naulô, portum æternitatis immortalis Genevæ Rector conscendit.

Ubi Salesius vitæ stitit curriculum; ibi eloquentiæ cursum sisto O-rator. Festivum adhuc celestina canerem Salesio: verùm id ipsum muneris cælestes sibi vendicaverunt choraulæ: dum in portu æviternæ quietis Eundem harmonico ad pompam plausu celebravêre. Nec Canori desinunt modulari carmina cygni; hospitanti ad Beatæ Religionis flumina Cæ-liti, sinè intercapedine concinunt Alites Divini. Horum ego delicio.

sis concentibus inconcinno Orationis strepitu intercedere

non audeo, ut qui nec ab iis audiri merui,

ad Quos

D · I X I.

